

Poesia

Calidoscòpic

Pere Ballart

El primer tòpic a què recorre qui vol definir la poesia lírica és el de l'absència d'acció; a diferència del relat, al poema no passa res, tret que sigui entre els sentits de les paraules que el componen. La primera cosa que sorprèn de la poesia de Valentí Puig, i en especial del seu darrer lliurament, *Passions i afectes*, és que aquella premissa resulta exactament inaplicable. Els seus poemes bullen de gent que va amunt i avall i són travessats per tot de verbs d'acció; l'habitual imatge congelada característica de la poesia moderna aquí no hi té cap lloc.

Un segon tret que sol caracteritzar el gènere, el de la concentració semàntica del text, tampoc no serveix gaire per explicar unes composicions com les del mallorquí, que semblen obrir-se als quatre vents i dispersar les imatges, que acaben sent mirall d'una extraordinària varietat de situacions i casos, o, de vegades (és aquell mateix tret d'estil que Nabokov aplaudia en l'escriptura de Gogol), simples referències imaginàries, adduïdes com a terme de comparació d'algun comentari del poeta però que assoleixen un efecte de realitat tan vistós que semblen per elles mateixes reclamar-nos més atenció que el sentit principal del qual penjaven.

Finalment, si recorriem a buscar un principi líric en l'observació d'un possible ordre mètric, també aquest cri-

PERE VIRGILI

El poeta, narrador i assagista Valentí Puig

ter i es revelaria aquí del tot improductiu: aquesta poesia amb vocació d'inventari, tan deliberadament impura i prosaica, plena de dates, adreces i noms propis, circula sobre unes línies que només per accident anomenarem versos o versicles.

La tensió a què la majoria dels poemes de *Passions i afectes* sot-

meten la forma lírica no cobraria un alt valor si no fos perquè esdevé alhora el millor instrument d'una imaginació molt rica.

Mordaç, hi retrata tot de comportaments col·lectius d'inequívoca familiaritat però estudiats o, més ben dit, disseccionats, amb el distanciament d'un faulista clàssic.*

Passions i afectes

Valentí Puig
Edicions 62
Barcelona, 2007
Preu: 15 euros
Pàgines: 88

Amb procediments gairebé narratius, Puig construeix un ric mosaic d'actituds socials que analitza epigramàticament i amb un brillant desplegament d'imatges

1 2 3 4 5

Novel·la

El darrer cartutx

Joan-Josep Isern

Estanislau Carpi és un home madur instal·lat en una quotidianitat grisa i rutinària. Fa molts anys que la convivència amb la seva muller, Rachel, ha deixat de banda l'afecte i a casa l'única font d'alegria prové de la seva néta Violant. Té onze anys i des d'en fa dos viu amb els avis, perquè els seus pares són als Estats Units amb una beca. Als seixanta anys Carpi no té problemes de salut ni de diners, és un alt càrrec d'una fundació d'art contemporani i atresora un reconegut prestigi professional. Un bon dia entra a treballar a la fundació Valèria, una dona de quaranta anys, atractiva i vital, que de seguida capta l'atenció de Carpi. Després d'una fase de tempteigs l'interès esdevé recíproc i la parella comença un procés de convivència marcat per la clandestinitat. Aquests són els elements bàsics d'*Un dimarts*, la darrera novel·la de Joan Rendé (Barcelona, 1943), onze anys després d'aquell esplèndid *El barber violador* que va guanyar el Premi de la Crítica.

Podríem definir *Un dimarts* com un repertori de situacions i personatges en un punt de no retorn. El retrobament de Carpi amb les il·lusions amoroses coincideix amb la destrucció del seu matrimoni i del seu fill, amb la crisi de relacions amb la néta i amb l'organització d'una controvertida exposició que es planteja obertament com una denúncia contra el frau i la impostura en el món de l'art.

A la vista d'aquesta sinopsi algú podria pensar que Joan Rendé ens serveix un pastís de farciment atapeït i de digestió complicada. Certament el perill fóra real en unes mans menys expertes, però el cert és que l'autor -gat vell en l'ofici- estruc-

tura sàviament la seva història com un *flash-back* a partir del desenllaç formulat en la pàgina segona i arrossega el lector pels viaranyes de la consciència dels seus personatges gràcies a una prosa d'altíssim voltatge. La felicitat hauria estat completa si, a més a més, algú de l'editorial s'hagués molestat a corregir les nombroses errades de picatge que esquitxen el text.*

Un dimarts

Joan Rendé
Proa
Barcelona, 2008
Preu: 16 euros
Pàgines: 224

1 2 3 4 5

ANIMUS MOLESTANDI

Quatre dies de glòria

PATRÍCIA GABANCHO

Hi ha dies que una se sent orgullosa de pertànyer a una cultura, i això va ser l'altra nit al Teatre Lliure, després de la segona part de *Coral romput*, una epifania de talent, i segurament una de les coses més intenses que passaran sobre un escenari aquesta temporada. No és fàcil posar dempeus un poema, per més que els versos portin aquesta vida petita i plena d'una transcendència soterrada, trista de tristesa infinita, que és la que dóna Vicent Andrés Estellés, el gran poeta valencià.

Les veus nítides, els personatges que es passen per l'escenari com fantasmes prematurs, aquella estètica de

postguerra: de pis amb paper a les parets, com era el seu pis de València, el balancí, les cadires. Els cinc recitats que són cinc registres complementaris i el fragment, terrible, que fa en Farelo sobre la culpa de fer plorar la mare. I la dona despullada que passa i que al poeta li hauria agradat, perquè l'Estellés era home de desig i no pas de consumació. I aquest llenguatge quotidià, de coses simples, i de sobte un sol adjectiu que ho il·lumina tot, precís com un bisturí. Ja no es llegeix l'Estellés amb l'avidesa que ho fèiem en la meua generació, enamorats, presoners també del desig i sovint de la frustració. No hi havia a València dos amants com nosaltres...

Vaig tractar bastant l'Estellés aquells anys. Era un home petit, d'una fragilitat moral que feia tendresa, un home poruc i vacil·lant. Recordo una nit, en un poble prop de València: estàvem en un terrat i era alguna cosa així com una festa major, les traques feien tremolar l'aire. Havíem de creuar el carrer i l'Estellés estava congelat pel pànic: pànic a la pirotècnia, ell, que hi havia nascut al mig! Quan explicava coses, tancava els ulls i evocava, mig somreia. Li agradava el costat picant de la vida, però endevinaves que era quelcom llunyà, una metàfora, una enyorança.

L'Estellés era, aleshores, un dels quatre poetes més llegits a Catalunya, al costat de Martí i Pol, Espriu i Gabriel Ferrater. Eren *best-sellers*. Tots quatre, poetes directes, aferrats a l'experiència, entenedors. Bé, llavors també seguíem la trajectòria crepuscular de l'Ovidi. Ara els temps han canviat, la gent està pel que està. No m'agrada parlar d'oblit: prefereixo dir-ne ignorància. No es pot oblidar allò que mai s'ha tingut. D'acord: *Coral romput* va estar al Lliure només quatre dies, perquè la capacitat del públic no dóna per més, però aquests quatre dies han estat glòria.*